

Kommunal flyktingmottagning på Åland

Informationspaket till förtroendevalda

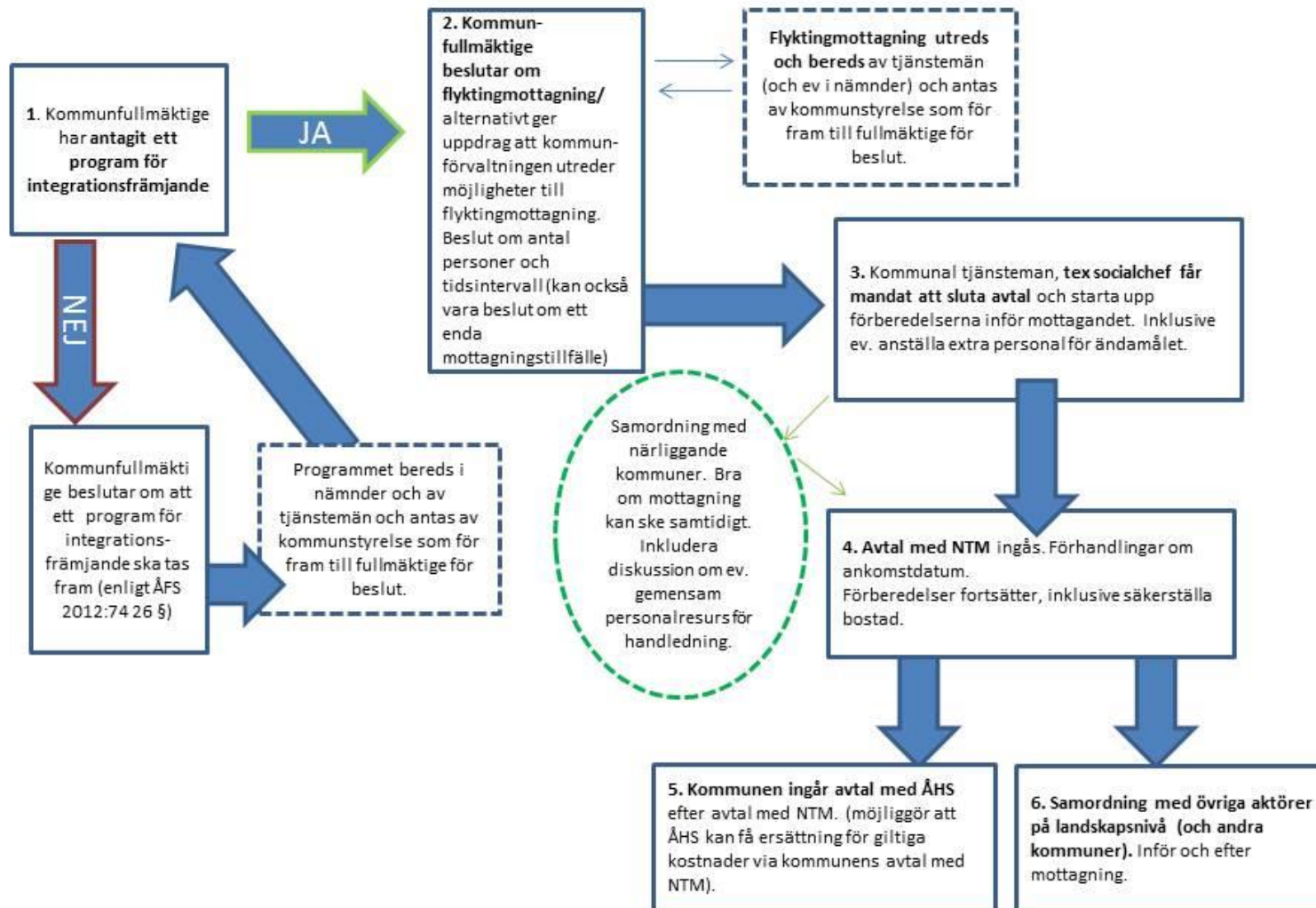
Innehåll

1. Processkarta beslutsfattande
2. Förutsättningar för kommunal flyktingmottagning
3. Avtal med NTM. Frågor och svar
4. Möjligheter till delad personalresurs (inkl. fakta om urvalsprocessen för kvotflyktingar)
5. Vem ansvarar för vad på Åland

November 2015
Johanna Fogelström
Integrationssamordnare
Ålands landskapsregering

Viktiga steg i beslutsfattandet inför kommunens mottagande av kvotflyktingar.

Samma gäller erbjudande av kommunplacering för personer som fått uppehålls rätt genom asylförfarande.

Praktiska förutsättningar för kommunal flyktingmottagning

Bostad	Bostad i proportion till storleken och sammansättning på de nyanländas hushåll. Fundera på: läge (närhet till skola, barnomsorg, mataffär, kommunaltrafik/buss).
Personal	Person som kan agera handledare för de nyanlända i allehanda göromål (behövs inledningsvis). En funktion som kan samordnas med annan/andra kommuner. Socialarbetare för att handlägga ärenden för personer i gruppen. (räkna med 2-3 gånger mer tid än för andra klienter). Kommunens egen personal. Personal som kan sköta administrationen kring att söka ersättningar från riket för kostnader. Kan med fördel vara någon som är förtrogen med kommunens ekonomisystem i samarbete med övrig berörd personal. <i>Kalkylerad ersättning från riket kan användas för personalkostnader.</i>
Barnomsorg	Kommunen bereder plats om behov föreligger. Möjlighet att söka språkstöd från landskapsregeringen finns.
Skola	Kommunen bereder plats om behov föreligger. Landskapsregeringen ger språkstöd för svenska enligt samma principer för andra barn med annat modersmål (5t/veckan per barn x 5 år).
Ungdomar/unga vuxna	Kontakta landskapsregeringen om gruppen inkluderar barn i övre tonåren/unga vuxna för att se vilka möjligheter till språkundervisning i svenska och andra ev. integrationsåtgärder som finns. Kontakta också <i>fältarna</i> som kan vara en resurs, alternativt kan de tipsa om resurspersoner.
Handikappservice Äldreomsorg Barnskydd	Dessa tre områden faller under kommunens ansvar med samma skyldigheter och rättigheter som för övriga kommuninvånare. Det finns möjlighet att få ersättning för betydande kostnader från riket. (mer information finns i anvisningar från arbets- och näringsministeriet)
Tolkning	Kommunen ska boka tolk för myndighetsärenden, gärna också tolk på plats för inledande tidsperiod. (Kommunen kan söka ersättning för kostnader från riket). Tolkens uppdrag samordnas med fördel med andra berörda myndigheter som flyktinggruppen behöver komma i kontakt med i inledningsskedet. Därefter tolk per telefon för myndighetsärenden. (Notera att fördubblad tid krävs)
Utbildning för vuxna	Svenska för nyanlända vuxna ordnas/ges av Medis. Den sker i första hand i Medis lokaler i Mariehamn. (Möjlighet/behov för andra lösningar, tex för skärgården, kan diskuteras med Medis)

Hälsovård	Inledande hälsokontroller görs av ÅHS/primärvården. Kontaktpersoner finns utsedda i Mariehamn och Godby. Uppföljning av vårdbehov och psykiatriskt stöd görs av ÅHS. Nära dialog och samordning behövs, framförallt i skedet inför mottagningen för att säkerställa att ÅHS får nödvändig information i tid. Tandvård utförs av ÅHS, flyktingar är en prioriterad grupp.
Inledande kartläggning och integrationsplan	Inledande kartläggning och individuella (och ibland familjevis) integrationsplaner ska göras upp för flyktingfamiljerna av socialarbetaren på kommunens socialkansli. I de fall personerna är arbetsföra ska arbetet göras i nära samarbete med Ams (Ams har huvudansvaret för gruppen arbetsföra personer).
Sysselsättning och arbete	Det är förstås en fördel om det finns arbete och sysselsättningsmöjligheter inom kommunen, eller på pendlingsbart avstånd.
Fritid och förening	En fördel om det inom kommunen finns ett aktivt föreningsliv som kan välkomna och integrera de nyanlända. Röda korsets vän- och stödpersonerverksamhet är av särskilt intresse i inledande fas. Röda Korset har lokalavdelningar i varje åländsk kommun.
Kunskap och kompetens i kommunen	Det är bra om det finns personer och personal med erfarenhet av integrationsarbete och flyktingmottagning, men det är inte ett krav för att mottagningen ska lyckas.

Saker för enskilda kommuner att fundera på inför flyktingmottagning

- Vilka förutsättningar kommer en ny flyktingfamilj/hushåll att integreras i vår kommun?
- Finns sysselsättningsmöjligheter/arbetstillfällen i kommunen eller på pendlingsbart avstånd?
- Vilka möjligheter finns till sociala och fritidsintressen?
- Hur ser föreningslivet ut, finns underlag för vän- stödpersonerverksamhet/ alternativt inflyttningsteam
- De vuxna ska gå på svenskakurs ordnad av Medis, hur kan det ordnas i praktiken?
- Hur ser transportmöjligheter/transportförbindelser ut till närmaste tätort? (kan finnas behov åtminstone inledningsvis att ordna med alternativ transport/skjutsar)
- Klarar man sig i vår kommun utan bil? Hurdana är avstånden mellan butik, skola, barnomsorg, etc.
- Hur långt är det till närmaste hälsocentral?
- Hurdana erfarenheter har vi av inflyttning och integration av personer med annat modersmål än svenska i vår kommun?
- Om vi behöver utöka personalstyrkan tex vid skolan/socialkansli etc hur ser rekryteringsläget ut för vår kommun?
- Vilken dialog har vi med andra kommuner kring olika former av samarbete? Hur ser utsikterna ut för samarbete i den här frågan? Vad vet vi om grannkommunen eller annan närliggande kommuners planer på att ta emot flyktingar, kan vi samarbeta?

Avtal med NTM (närings-, trafik- och miljöcentral) om anvisande av flyktingar till kommun.

Frågor och svar:

1) Det finns avtal där kommunen (tex Mariehamn och Jomala) bestämt att ta emot x antal flyktingar. Täcker dessa avtal upp för eventuella andra personer med flyktingstatus som flyttar till Mariehamn/Jomala, eller bör kommunen ha ett annat avtal för detta?

Ingångna avtal gäller för samtliga personer med flyktingstatus¹ som flyttar till kommunen. (Även om man i avtalet angivit hur många personer och med vilka intervall kommunen är beredd att ta emot). Inga nya/andra avtal behövs.

2) Kan kommuner teckna avtal med NTM för mottagande av flyktingar även om man inte aktivt bestämt sig för att ta emot kvotflyktingar eller aktivt erbjuder kommunplacering av de som beviljats asyl i Finland, (dvs 'just in case' ifall det flyttar in personer med flyktingstatus till kommunen)?

Man kan inte ingå avtal 'just in case'.

Alla avtal som ingås mellan kommun och NTM måste ange vilket antal personer med flyktingstatus som kommunen är beredd att ta emot per år (eller andra givna intervall). Det går också att som i Jomalas fall ange *ett* mottagningstillfälle (är ett minimum).

Antal personer kan vara ca 10 per år, eller annat antal som kommunen bedömer är rimligt. (*Det behöver inte vara specificerat i avtalet om det är frågan om kvotflyktingar eller personer som kommer genom asyلفörfarande*).

NTM kontaktar årligen de kommuner som har ingångna avtal för att höra hur möjligheterna att ta emot flyktingar (kvot- och/eller asyلفörfarande) under året ser ut.

Mottagning föregås alltid av en dialog med NTM och i överenskommelse med kommunen. NTM kan inte bestämma om kommunplaceringar ensidigt.

3) Har de som beviljats flyktingstatus och fått en kommunplacering (kvot- eller asyلفörfarande) rätt att byta kommun om de av en eller annan anledning inte trivs?

Svar ja. (Samma rätt som alla andra som är registrerade i Finland). Det finns ingen tidsbestämmelse på hur länge man först måste bo i mottagande kommun.

4) Vilka förfaranden gäller i de fall flyktingarna byter kommun? Behövs nytt kontrakt med NTM (för båda kommuner), eller hur fungerar det i praktiken?

Nya kontrakt behövs inte. Det är inte heller ett krav att kommunen meddelar NTM, men vår kontaktperson Kalle Myllymäki ser det som önskvärt. Det är bra att ha en dialog med personens nya kommun för överföring av viktig information som kan hjälpa personerna. (samma princip som för andra kommuninvånare som flyttar). Det finns alltså en viss risktagning för mottagande kommun som blir av med ersättningarna från riket i de fall personerna flyttar från kommunen. De sk kalkylerade ersättningarna betalas ut per månad och dag som personerna varit skrivna i kommunen. Vid ev. byte av kommun övergår ersättningsmöjligheten till den nya hemkommunen från och med inskrivningsdatum förutsatt att den nya hemkommunen har avtal med NTM.

Kommuner som inte har ingått avtal med NTM, har inga möjligheter att få ekonomiskt stöd från riket.

Kontaktperson landskapsregeringen: integrationssamordnare Johanna Fogelström
(johanna.fogelstrom@regeringen.ax, tel 018-25556)

Kontaktperson Egentliga Finlands NTM central: Kalle Myllymäki (kalle.myllymaki@ely-keskus.fi)

¹ Personer som detta gäller är omnämnda i rikslagen om främjande av integration 2 § 2 och 3 mom. (30.12.2010/1386)

Samarbete kring personalresurs

Om fler kommuner beslutar att ta emot kvotflyktningar (eller flyktingar som kommer via asylförfarande), så kan en möjlighet vara att samarbeta i form av en gemensam flyktinghandledare. Den sk kalkylerade ersättningen som kommunen får genom avtal med NTM kan användas för personalkostnader. En kommun kan vara huvudman och arbetsgivare och övriga kommuner köper tjänst.

En flyktinghandledare behövs framförallt i inledande skedet av flyktingmottagningen för att ordna alla praktiska frågor och vara ett stöd till de nyanlända. Det är alltså frågan om ett tidsbegränsat uppdrag. Tidpunkten för flyktingmottagande kan förutses utgående ifrån Migrationsverkets rutiner med uttagningsresor till flyktinglägren (se nedan), och utgående ifrån detta kunde mottagande koordineras så att en anställd person finns tillgänglig inför och under det att flyktingar anländer. En anställd skulle rimligen kunna sköta 3-4 kommuners flyktingmottagning vid mottagning av 1-3 familjer vid varje mottagningstidpunkt.

Det är viktigt att särskilja rollen mellan handledaren och kommunens andra tjänstemän med myndighetsutövning som uppdrag. För dessa frågor bör varje mottagande kommun ansvara själva på samma sätt som för övriga kommuninvånare. Vad gäller kommunens administration för att få alla ersättningar från NTM man har rätt till, bör handledaren bistå men kan inte förutsättas ha huvudansvaret för frågan som är kommunspecifik.

Utöver anställd personal och handledare kommer hjälp från tredje sektorn att vara viktig, inte minst Röda Korsets vän- och stödverksamhet.

Jomala kommun har fattat beslut om att efterhöra övriga kommuners intresse kring att dela på kostnaderna för en flyktingkoordinator, och har preliminärt signalerat beredskap att fungera som huvudman för ett dylikt samarbete.

Uppdatering: Efter information från övriga kommuner har Jomala beslutat att tillsvidare inte gå vidare med frågan då det framkom att kommunerna var i olika faser i beredningen av frågan.

Urvalsresor och tidsplanering för mottagande av kvotflyktingar

Finlands Riksdag/Regering fastställer antal kvotflyktingar som Finland ska ta emot årligen och varifrån. Det sker vanligtvis i januari - februari varje år. Det är också möjligt att EU skall göra nya beslut om kvotflyktingar. Migri planerar årliga urvalsresor under hösten (med UNHCR). NTM får information först efter regeringens beslut om antal och varifrån flyktingarna kommer. Efter informationen kontaktar NTM kommunerna för att höra efter möjligheter till kommunplaceringar.

Kommunerna kan välja att ta emot på våren eller hösten. Om urvalsresan är på hösten, kommer flyktingarna på vintern eller våren. Under hösten 2015 sker urvalsresorna till Demokratiska Republiken Kongo och Teheran (afghanska kvotflyktingar). NTM förutspår att under 2016 kommer största delen av kvotflyktingarna vara syrier och att de kommer mellan augusti och november och andra grupper senare på vintern.

Det är möjligt att samordna flyktingmottagandet med en gemensam handledare med olika ankomsttider under året. Då bör man vara införstådd med att flyktingarna kan komma från olika grupper och nationaliteter.

Verkställande av inriktningsbeslutet Årsklocka

